

Consideracions respecte a l'estudi realitzat pel Servei d'Inspecció i Registre, sobre l'ús racional de les contencions físiques en les residències de gent gran de Catalunya.

1. Cal valorar positivament l'aportació que el servei d'inspecció ha fet sobre l'ús racional de les contencions, en quan suposa un estímul pels professionals per revisar i repensar la prescripció d'aquesta mena de mesures.
2. L'estudi afirma que s'ha "detectat que hi ha un gran nombre de persones grans físicament subjectades de forma permanent". Tanmateix no defineix el subjecte de l'estudi. No descriu els requisits d'inclusió de "persona gran físicament subjectada de forma permanent". Se sap que les autores varen considerar com a "persona subjectada" tota aquella que portés un cinturó pelvíc, un peto toràcic etc, sense excloure de l'estudi aquelles persones amb patologia limitadora de la mobilitat. Així l'estudi ha considerat com a persona subjectada també, per exemple, el cas de persones amb paraplegia que porten un cinturó pelvíc per evitar un desplaçament posicional. També inclou els casos avançats de demència amb anquilosi articulars o postura fetal, portadors d'un corrector postural.

Aquests casos, metodològicament, podrien haver estat descartats com a subjectes d'estudi si s'hagués tingut en compte la pròpia definició de sujecció física (mètode, aplicat a una persona, que limita la seva llibertat de moviments, l'activitat física, o el normal accés a qualsevol part del seu cos) ja que si la limitació de moviment ja es present en la persona, cap suposat element de sujecció pot limitar cap moviment.

En conclusió les xifres obtingudes en l'estudi poden ser superiors a la d'altres països degut a la diferència metodològica d'adscripció del subjecte.

3. L'estudi no posa en consideració la correcció de les contencions prescrites d'acord amb les directrius del Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona, que mitjançar la seva comissió deontològica assenyala quan i quan no s'han de aplicar les contencions (si be se les cita en la seva bibliografia). També l'estudi obvia l'observació del Col·legi de metges de Barcelona en el sentit que "la contenció o restricció física o farmacològica és un acte mèdic, per tant és una prescripció facultativa i està indicada pel metge".
4. En les conclusions s'assenyala que "s'ha constatat que la millora resultant de la incidència de l'assessorament als centres va ser notable, ja que es va obtenir una reducció entre el 12% i el 20% de les contencions físiques", no obstant aquesta afirmació es fa sense l'aplicació de cap prova estadística de comparació de dos percentatges observats, la qual cosa fa qüestionable la significació de la incidència de l'assessorament.
5. L'estudi fa referència a mesures alternatives a la contenció i posa en relleu els canvis posturals, la utilització de butaques ergonòmiques, i l'estimulació física. També es citen com a mesures alternatives l' "augment de la freqüència de canvis de bolquers", "portar-lo al WC", entre d'altres, tanmateix no descriu en cap moment com aquestes mesures alternatives aconseguen la finalitat que s'obté amb la prescripció d'una contenció. Com que la reducció de les sujeccions sigui causa directa del contingut de les sessions d'assessorament o del fet de que els treballadors dels centres tinguin temps i espai per pensar en la seguretat dels residents i les cargues de treball. Així mateix, es cita com alternativa el "coixí cunya", les "baranes", la "safata o tauleta davant el seient", malgrat que hi ha autors que consideren aquestes mesures, com a mínim, com a un procediment limitant.
6. En relació a la alternativa de butaques ergonòmiques, l'estudi no descriu quines son les característiques tècniques d'aquestes i sí que descriu les desavantatges de les butaques que s'estan comercialitzant, butaques que solen tenir un disseny d'acord amb la "Guía de recomendaciones para el diseño y la selección de mobiliario para personas mayores. Valencia: Instituto de Biomecánica de Valencia. 1995, 94 p. ISBN 84-88986-11-4."

Addendum: Respecte a les contencions cal mencionar el document Contencions mecàniques en geriatría, de Joan Rodríguez Delgado per el Grup de treball sobre contencions mecàniques del comitè d'ètica de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya, de setembre de 2011, on entre altres consideracions s'assenyala que un dispositiu en si pot ser una mesura de contenció o no en funció de la intencionalitat.

(<http://solofisio.files.wordpress.com/2011/10/contenciones-mecanicas-en-geriatria-propuestas-tc3a9cnicas-y-recomendaciones-de-uso-en-el-c3a1mbito-social.pdf>)

Esperanza Ballesteros Pérez
Professora de Infermeria Gerontològica.
Universitat de Barcelona.
Barcelona, maig de 2012